VITA S. BONONII ABBATIS MONASTERII LOCEDENSIS, QVOD EST IN AGRO VERCELLENSI, QVAM EX DVOBUS CODICIBUS, quorum alter apud Canonicos Cathedralis Ecclesiæ, alter apud Monachos S. Stephani Bononiæ asseruatur, Illustrissimus & Reuerendissimus Cardinalis & Episcopus Bononiensis Gabriel Palæotus ad nos exscriptam misit, vnde eam de sententia nihil, at stylum aliquantum immutantes, excerpsimus.

AN. 1000

I. BEATVS Bononius Bononia oriundus, cùm vitam sapientis hominis mortis esse meditationem legendo didicisset, seriò hoc & sæpè apud animum voluens, à primis statim annis mundi huius delicijs repudiatis in S. Stephani monasterium, quod est Bononiæ, se abdidit, vt sæculo excluso & mundo mortuus Christo totus viueret: nihil intereà pensi habens, quæ homines vel loquerentur, vel sentirent. quippe qui legerat, primam monachi virtutem esse, hominum iudicia contemnere, & illud Apostoli semper memoria repetere: *Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.* In illo autem S. Stephani monasterio cùm in sanctarum virtutum diuinæque contemplationis pijssimis exercitijs multùm per aliquot annos profecisset, ad perfectiora charismata contendens, patria, amicis, domo, vibisque frequentia desertis Babylonis Ægypti solitudinem adijt, vt asperioris ac durioris vitæ freno corpus perfecte edomaret, ac spiritui obsequens plane redderet. Euenit autem famæ & virtutum eius fragrantia ad Ægyptii incolas peruadente, vt ea capti ac delinniti Ægyptij proceres, ac potior pars populi ad eum amore ac singulari beneuolentia complectendum, vehementer incitarentur: ità quidem, vt potestatem facerent, ea istis in locis instituendi, quæ ad religionis restaurationem barbarica feritate conculcatam pertinere censuisset. Quod cum frequenter vrgerent, gauisus pius pater, & Deo, qui feroces barbarorum mentes mitigâsset, gratiam referens, occasionem tantam minime sibi negligendam ratus, operi sedulò institit, primùm diruta multis in locis templa restaurans, & post iactum hoc virtutum suarum quasi spirituale fundamentum monasteria deinde plurima reparans, per quæ cœtus monachorum distribuit, Abbates constituit, eosque secundùm à D. Benedicto præscriptam regulam vitam religiose traducere iussit.

30. Aug.

Monasterium à primis statim annis ingreditur.

Galat. 1.

Secedit in Aegypti solitudinem.

Templa per Aegyptũ & monasteria restaurat.

II. IPSE autem non in vno loco consistens Ægyptum peragrabat, verbi Dei semina vbique spargens, ex quibus magnus credentium numerus succreuit, ac tanquàm ager quiuis fertilis messem copiosam fructumque & centesimum, & sexagesimum, & tricesimum produxit: cùm signis etiam atq; miraculis editis, eorum animos ad aures adhibendum frequenter permoueret. Sic cùm forte in naui Ægyptijs mercatoribus, quibus cum Alexandriam vnà nauigabat, Christum annunciaret, & subita tempestas exorta in certum omnes vitæ discrimen conijceret, illique attoniti, & omnia alia spe distituti, Deum quem ipsis annunciabat se credere professi, ad eius opem confugerent, obtestantes, vt pro salute omnium Deum suum deprecaretur, nuncupato insuper voto Christiana sacra se suscepturos, si præsens eius numen experti salui euaderent: postquàm ad precum præsidium sanctus se conuertit Bononius, tempestas repentè discussa, & serenitas reddita est, & Alexandriam incolumes ad portum omnes applicuerunt. nec mora, quos ad ipsius preces ex mortis quasi faucibus Deus eripuerat, in eis per baptismi gratiam ipse nouam vitam restaurat.

Aegyptijs Christum annunciat.

Precibus ad Deum fusis tempestatem sedat.

III. HÆC aliáve eiusdem generis admiranda opera celebrem eum per Alexandriam effecêre, quorum ciuium nè fauor eum nimiùm extolleret ac transuersum ageret, clàm indè egressus Babylonis ad amicam solitudinem iterum secessit, vbi vigilijs, ieiunijs, orationibus, pijsq; alijs bonorum operum exercitijs, cùm ipse sedulò operam daret, tum alijs vitæ viam præibat, præmonstrabatque: neq; potentibus blanditus, & eorum per turpem adulationem amicitiam ac fauorem nimis abiectè appetens, neq; tamen eos quamuis superbos & insolentes per nimiam austeritatem negligendos, aspernandos ac fastidiendos sibi ducens: hoc quidem, vt omnibus omnia factus omnes lucrifaceret: illud autem, diuinæ illius non immemor comminationis, Væ vobis qui consuitis puluillos & ceruicalia sub omni cubitu ad decipiendas animas. Eccè ego disrumpam eos, vt non vltrà capiatis animas volantes. Non ille prosperis nimiùm efferebatur, aduersa eum deijcere non poterant. Pauperum indigentiam non tantùm ipse subleuabat, sed ad opem illis ferendam etiam diuites sedulò exhortabatur, ac incitabat. Et tam quidem erga alios solicitam curam gerebat: ipse autem in susceptam semel vitæ austeritate perseuerans, pro molli lecto duram humum, pro delicatis linteaminibus asperum cilicium, pro ceruicali cõmodo lapidem, cui caput inclinaret, commutabat, ac sic quiescere consueuerat, si quies dicenda est, quæ iugibus per dies & noctes orationibus fatigabatur, ità quidem, vt Dauidis illud sibi vsurpare potuerit, Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.

Redit ad solitudinem.

Ezech. 13.

Pauperum curã gerit.

Eius vitæ austeritas.

Psal. 6.

IV. GRAVES per illa tempora procellæ Ægyptum vniuersam concussere, Romanis Ægyptios bello persequentibus, commissoque prælio cùm vtrinque magna strages fieret, neque triumphus Christianis satis feliciter succederet, eorum etiam plurimi captiui ducti sunt, & inter eos etiam diuinæ memoriæ venerandus Vercellensis ecclesiæ antistes Petrus. Qui in tantam perttractus miseriam, inquirebat diligenter, si quis per eam regionem Christianus esset, cuius consilio atq; ope liberari posset. Indefinenter autem suspiranti, neq; vllum precandi finem facienti, adfuit qui in se sperantes nunquàm deserit Deus, & S. Bononium in illis regionibus vitam agere admonuit. Qui accersitus nihil prætermisit, quæ ad eum cæterosque, qui carceribus conclusi tenebantur, consolandos ac liberandos excogitare posset. itaque & carceris custodes, vt ad eos sibi liber aditus pateret, muneribus sibi deuinxit: & regiam familiam ipsamque regis coniugem in suas partes pertraxit, vt pro captiuis suis fratribus intercedere vellent. Regem ergò, cùm per hortos odoratissimis balsamis consitos animi causa certo quodam tempore obambularet, vnanimes vnóve ore diuino planè instinctu, aggressi, quod supplices rogabant, vt captiuos Christianos Bononio condonaret, facilè impetrârunt. Naui ergò impositos postquàm mare transissent Hierosolymam primùm, indè in montem Sinai perduxit, quem ipse sibi habitationem iam tum animo designabat, vt in eo sicut Moyses olim Dei legem, sic ipse spiritûs sancti gratiam adipisceretur. Post quæ loca perlustrata Constantinopolim contendit, vbi cùm ad littus appulissent, tanquàm à quibus metuendæ insidiæ essent ad imperatorem delati, eius iussu custodiæ mancipati sunt, antequàm qui essent, & quid venissent edoceri se esset passus. quorum cùm deinde innocentiam referentibus in ea vrbe Dei cultoribus didicisset, non solùm liberos, sed muneribus ex fisco insuper vestibusque donatos, eorum sortem miseratus dimisit. Conscensa igitur rursus naui, cùm læti in suam quippe patriam reuersi essent, etiam Petrus Episcopus suæ sedi est restitutus, cui multò post tempore præfuit.

Petrus Vercellensis Episcopus captus ab Aegyptijs.

Liberandis captiuis operam diligentem nauat.

Petrus Vercellensis episcopus ad sedem suam redit.

V. CÆTERVM Bononius Dei seruus ad montem Sinai regressus, cùm totũ illic diuinæ se legi mancipâsset, magnarũ virtutum signis ità inclaruit, vt gratissimo sanctissimæ suæ opinionis odore Hierosolymã & vicina Hierosolymis loca repleret. Cùm nõ multò pòst aũt Locedensis monasterij, q̃ est in diœcesi Vercellensi, Abbas obijsset, qui supra nobis memoratus est Vercellensiũ Pontifex Petrus eũ accersendũ duxit, vt defuncto Abbati sufficeret: q̃ quamuis à se onus

Locedensis Abbas fit inuitus.

reijcere seriò conaretur, tamen cùm is nullum solicitandi & rogandi finem faceret, ne diuinæ vocationi resistere velle videretur, cessit tandē, & humeros ei submisit, paterque monachorum quamuis inuitus factus est. Eccè autem antiquus humani generis hostis, virtutum eius, quibus hîc quoque coruscare incipiebat, vt est bonis operibus infestus, splendorem non ferens, aduersus sanctum pastorem consurgit, & monasterio procellæ quodam turbine commoto, cum oppugnare aggreditur, vt lætam bonorum fructuum segetem, quam hunc cultorem producturum conijciebat, remoraretur. Ille verò memor huius ad suos discipulos Christi consilij, Si vos persecuti in vna ciuitate fuerint, fugite in aliam, per summam humilitatem scandalum declinans in Hetruriam interim secessit. vbi reparato ad plenum, & secundum legem Dei & sancti Benedicti regulam instituto monasterio, miraculis patratis celebris. etiam redditur.

Matth. 10.

In Hetruria monasteriū restaurat.

CONQVIEVERVNT intereà excitati motus, quibus Locedense monasterium concutiebatur, & ipse Domino reuocante ad illud reuersus, plantas quas diuina adiutus gratia conseuerat, piæ conuersationis quasi fomentis, vt coalescerent, latéq; ramos diffunderent, irrigare satagebat. Quo magis autem etiam hîc in monasterio per multa annorum curricula, quibus hoc rexit, omnibus conspicua eminerent fulgerentq; virtutū eius insignia, eo de se submissiùs sentiebat, & latere studebat magis, illud secum reputans, quod Saluator inculcat: Cùm feceritis quæ præcipio vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus. Inter cætera quæ præclarè in vita gessit, magnis impensis, cura atq; labore templo extruendo incubuit, quo consummato opere, cùm se per omnem vitam irreprehensibilem exhibuisset, tempusq; adesset, quo eius labores Deus remuneratus æternę ei gloriæ brauium donaret, spiritum creatori reddidit 3. Cal. Septembr. anno Dominicæ incarnationis 1026. Ac tum quidem, qualis quantusq; in vita fuisset, clarè omnibus patuit, per ea quæ ad eius sepulcrum edebantur miracula. Nam ad illud plurimas ægritudines curatas nouimus, & de die in diem ipsius meritis fidem credentium informari gaudemus, sicut olim prædicationis suæ verbis, ità nunc miraculorum signis. His verò permotus venerabilis Vercellensis Ecclesiæ Episcopus Ardericus, non multis post eius ex hac vita transitum diebus, diuino planè instinctu atq; consilio, Christi Confessori debitam deuotionem impensurus, altare supra sacratissimum eius corpus erigendum & dedicandum piè censuit: quod suum consilium cùm ad Clerum & suę fidei commissam plebem retulisset, cum plausu exceptum sic est, vt vnanimes decernerent Apostolica authoritate, consensu, & approbatione roborari ac confirmari oportere, vt quandò hoc ille ratum haberet, & religio, & beatissimi Bononij commemoratio maiori pietate celebrarentur. Romam ergò ad Iohannem Pontificem pius hic pontifex profectus, postquàm commemoratis quæ ad eius sepulcrum edebantur miraculis de eius sanctitate fidem satis fecisset, assensum statim & approbationem impetrauit, ac tum domum reuersus altare cum magna vniuersæ plebis lætitia erexit ac consecrauit, adiuuante Domino nostro Iesu Christo.

VI.

Luc. 17.

Miraculis post mortē claret.

Verba hæc scriptoris arguunt æqualem illorum temporum fuisse, quod in præfatione ad miracula & in ipsis miraculis clariùs cernere licet.

MIRACVLA AB EO EDITA, INCERTI QVIDEM AVTHORIS, SED QVEM ÆQVALEM ILLORVM TEMPORVM fuisse arbitramur.

Præfatio.

GRATIA nostri Redemptoris, qui fideles suos mundo mortuos secum viuentes & in cælestibus conregnantes multorum signis miraculorum ostensis perspicuè demonstrat, apparet viros fuisse quorum studio ac labore veteris & noui Testamenti sanctorum patrum opera atq; virtutum per eos cælitùs facta signa, quibus ad diuinum amorem excitarētur, posteris scripto relinquerentur. Quisq; aūt illorum, sancto Spiritu vbi vult spirante, & non omnes suas gratias vni, sed per partes cunctis tribuente, pro virium seu ingenij capacitate vel pauca vel plura studuit prout potuit exarare. Ergo fratribus mirę deuotionis, vt miracula per sanctum Bononium, siue dum viuerer, siue post eius obitum facta schedulis traderem obnixè rogantibus, atq; præfatorum scriptorum mihi renuenti exempla obijcientibus, quorum ego minimo nullo modo me audeo comparare, sciens me modicæ scientiæ, sed in Dño spei maximæ, qui linguas infantium facit disertas, tandèm diutina eorū deprecatione deuictus, atq; in ipsorum obsecrationibus, tantiq; Confessoris supplicationibus pro me ad Dominū confisus, pauca de multis vltra meas vires negotium præsumendo, non patiens cuncta esse incognita, conor memoriæ tradere. Quorū si nulla fieret descriptio, nè meriti commissum talentum abscondentis in terra particeps essem timeo, cùm testante scriptura bonum sit secretum regis celare, & honorificum opera Domini laudare & magnifacere. Vnde obnixè oro lectores, vt non sint huius operis detractores, nec verborū rusticitatem attendant, sed quæ hinc habentur vera esse credant. Quia eorū quæ refero plura ego ipse vidi, non visa autem à me à veridicis & fidelibus viris audiui, multorum testimonijs confirmata.

Visa à se & à fide dignis au ita narrat author.

BEATO igitur Bononio solennis hic mos erat, vt nocturnis hymnis laudibusq; peractis, in oratorio persisteret, & fusis vbertim lachrymis Deum pro felici Ecclesiæ statu, pro fidelium omnium & viuorum & defunctorum salute, abstractus à cæteris & humanæ laudis plausum declinans, sedulò deprecaretur. Accidit autem vt frater quidam, cui nomen Liuidefridus, vir magnæ reuerentiæ & prouectæ ætatis, elegantem candelam cupiditate victus subreptam in sinu suo reconderet: neq; id impunè. Dei enim iusto & occulto iudicio, quamuis hoc ille tum nondum sentiret neq; animaduerteret, ab Angelo percussus est. Vtrunq; hoc B. Bononium, cuius perpurus mentis intuitus cælestia in ecstasi penetrabat, minimè latuit. Itaq; prima diei hora manè in fratrum collatione, cùm, quæ ibi dicenda essent, absoluisset, & quæ corrigenda, iustè misericorditerq; correxisset, etiam hunc fratrem clementer de candelæ surreptione increpatum, vt eam custodi redderet, admonuit. Et dissoluto conuentu, quibusdam ad se accersitis, mœstus de morbo, quem is frater non sine vitæ periculo esset incursurus, commonefecit, vtq; lectum præparatent, & diligentem eius curam gererent, est adhortatus. Parent illi, & fratri obuiam facto exponunt, quæ ex Patris mandato curâssent. Quod ille contemnere tanquàm somnium visus est. neq; enim morbo se admodum grauari tum sentiebat. At sensim ingruente & inualescente inualetudine, ita sunt vires eius ea ipsa die labefactatæ, vt de eius vita desperaretur: quo in statu permultos deindè dies permansit, neque, vt ipse posteà solitus erat referre & sicut credi planè licet, morbi vim superaturus fuisset, nisi B. Bononius meritis & orationibus suis subuenisset.

I.

Solennis S. Bononij cōsuetudo.

Morbum fratri prædicit.

VT corpus suum cum vitijs & concupiscentijs crucifigeret, ab ipsa adolescentia B. Bononius à carne, adipe, ouis, atq; caseo, sed & à vini vsu abstinebat, nisi quòd valdè modico vteretur propter stomachi euersionem, quibus diebus Eucharistiam accipiebat. In quo more cùm etiam in solenni Paschæ festo perseuerare veller, miraculo non est à superna clementia hoc facere permissus. Quippe celebratis ritè diuini officij mysterijs, cum minister pro more ad mensam duo illi pocula attulisset, quorum alterum vinum, alterum aquam contineret, & illud, in quo aqua erat, post impressum Crucis signum ori admouisset, eam vinum factam reperit. Et minister gustare iussus sic reuerà esse cognouit, ac admiratus est, cùm aquam se fudisse certus esset. Sed iussus effuso priùs vino aqua iterum repleuit. Quæ itidèm postquàm eam ori admouisset, post imploratum Dei nomen & Crucis signum impressum, optimi vini saporem retulit. Obiurgare ergò ministrū, qui sibi illudere cogitaret: ille verò Deum testem vocare, suis manibus aquam haustam esse. Cùm verò tertiò etiam hoc sic euenisset, diuinam virtutem atq; operationem agnoscens, eiusq; ergà se miseratione hoc ita fieri colligens, eius numen celebrauit & gratias retulit. Sed fauorem popularem modestè declinans, ministro, qui solus erat conscius, efferre hoc & palàm facere vetuit.

Abstinentia eius.

Solenni Paschæ festo abstinentiæ eius rigorē Deus temperat, aqua tertiò in vinum conuersa.